

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Marija Sudarević

**ZASTUPLJENOST ZBIRKI DJEČJIH LIKOVNIH RADOVA U PREDŠKOLSKIM
USTANOVAMA**

ZAVRŠNI RAD

Slavonski Brod, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Prediplomski sveučilišni studij Ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja

**ZASTUPLJENOST ZBIRKI DJEČJIH LIKOVNIH RADOVA U PREDŠKOLSKIM
USTANOVAMA**

ZAVRŠNI RAD

Predmet: Likovna kultura u intergriranom kurikulumu

Mentor: izv. prof. dr. art. Goran Kujundžić

Student: Marija Sudarević

Matični broj: 363

Slavonski Brod, rujan, 2019.

Sažetak

Istraživanje sam provela na temu „Zastupljenost zbirke dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama“, u dječjim vrtićima grada Slavonskoga Broda. Cilj istraživanja je utvrditi zastupljenost zbirke dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama. Istraživanje je provedeno na uzorku od 30 odgojitelja i odgojiteljica dobnih skupina od 27 do 50 godina u četiri dječja vrtića. Primijenjen je anketni upitnik. Prva grupa pitanja odnosila se na opće podatke ispitanika (spol, dob, vrsta zaposlenja, radni staž) dok se druga grupa pitanja odnosila na određivanje brojčane vrijednosti čuvanja uspješnih dječjih likovnih radova. Zatim su slijedila opisna pitanja gdje su ispitanici iznosili osobne stavove i mišljenja o pohrani dječjih likovnih radova. Rezultati istraživanja pokazali su da zbirke dječjih likovnih radova nisu zastupljene u predškolskim ustanovama.

Ključne riječi: dječji vrtić, dječji likovni radovi

Summary: My research deals with the problematic of children's art work collection representation in kindergarten preschool education of Slavonski brod. In this research I aim to determine the representation of children's art work collection in preschool institutions. The study was made on a sample of 30 kindergarten teachers aged 27 to 50 in every four kindergarteners. Survey questionnaire was applied. First group of questions consisted of the respondents general data (gender, age, type of employment, seniority), whereas the second group of questions concerned the determining numerical values of the artworks success. The former was followed by descriptive questions in which the respondents expressed their personal views and opinions about the stored artwork. The research results shows that collection of artworks are not represented in preschool institutions

Key words: kindergarten, children's art works

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. DJEČJE LIKOVNO STVARALAŠTVO	2
3. LIKOVNA UMJETNOST DJECE PREDŠKOLSKE DOBI	3
3.1. Likovni odgoj u dječjem vrtiću	4
3.2. Nadarena djeca	5
3.2.1. Izložbe dječjih likovnih radova.....	6
4. KRITERIJI VREDNOVANJA I PRIKUPLJANJA DJEČJIH LIKOVNIH RADOVA.....	7
5 . METODOLOGIJA ISTRAŽIVAČKOG RADA	8
5.1. Cilj istraživanja.....	8
5.2. Sudionici	8
5.3.Instrument	8
5.4. Uzorak	8
5.5. Postupak provođenja istraživanja	8
6. ZASTUPLJENOST ZBIRKI DJEČJIH LIKOVNIH RADOVA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA.....	9
6.1. Rezultati	10
7. ZAKLJUČAK	18
Literatura:	19
Prilozi:	20

POPIS SLIKA

Slika 1: Tajne darovite djece	5
Slika 2: Rezultati istraživanja čuvanja mape dječjih likovnih radova.....	10
Slika 3: Rezultati istraživanja pohrane dječjih likovnih radova.....	11
Slika 4: Rezultati istraživanja dječjih likovnih radova izloženih na panou vrtića	12
Slika 5: Rezultati istraživanja pohrane najuspješnijih dječjih radova	13
Slika 6: Rezultati istraživanja najuspješnijih dječjih radova prezentiranih u javnosti	14
Slika 7: Rezultati istraživanja zastupljenosti zbirki dječjih likovnih radova	15

1. UVOD

Dječji likovni rad je jedan od načina komunikacije djeteta sa svijetom odraslih koji nam govori u kojoj se fazi razvoja dijete trenutno nalazi. Dječji likovni radovi su njihove želje, stavovi, strahovi, snovi, mašta. Mala djeca počinju crtati i prije nego što nauče pisati i govoriti jer im to predstavlja svojevrsnu igru u kojoj se mogu slobodno izraziti. Radovi učenika, gdje god se nalaze i bez obzira kako se čuvaju, imaju značenje dokumenta vremena, prostora i društva. Stoga ih je potrebno odgovarajuće pohraniti u obliku zbirke slikarskih radova, zaštititi, dokumentirati te učiniti pristupačnima današnjim učenicima i široj javnosti.

Tema završnog rada je „Zastupljenost zbirki dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama“. Temu sam odabrala nakon odslušane likovne radionice o dječjoj darovitosti i kreativnosti gdje se polaznici upoznaju detaljno s crtačkim, slikarskim i oblikovnim tehnikama te tako razvijaju svoju kreativnost i izražavaju sebe kroz umjetnost što me dodatno potaknulo da provedem istraživanje kako bih dobila informacije vezane o zastupljenosti dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama.

Cilj istraživanja je istražiti zastupljenost zbirki dječjih likovnih radova u četiri dječja vrtića (DV Potjeh, DV Pčelica, DV Radost i DV Maslačak) u Slavonskome Brodu te saznati kako postupaju dječji vrtići s najuspješnijim dječjim likovnim radovima. Završni rad daje odgovore na sljedeća istraživačka pitanja: U kojoj su mjeri zastupljeni dječji likovni radovi u predškolskim ustanovama? Kako se pohranjuju najuspješniji dječji likovni radovi? Koje su prednosti i nedostaci tijekom trajne pohrane dječjih likovnih radova? Istraživanje je provedeno putem anketnog upitnika koje je obuhvatilo odgojitelje i odgojiteljice četiri dječja vrtića u Slavonskome Brodu. U teorijskom dijelu završnoga rada govori se o dječjem likovnom stvaralaštvu, likovnoj umjetnosti te likovnom odgoju djece u predškolskim ustanovama. U izradi rada korištena je stručna literatura, časopisi i ostali internetski izvori koji su temeljeni u teorijskom dijelu ovog završnog rada. Osim korištenja stručne literature u teorijskom dijelu, provedeno je empirijsko istraživanje. Rezultati istraživanja provedenih u dječjim vrtićima pokazali su da se dječji likovni radovi ne čuvaju trajno. Većina ispitanika smatra da je čuvanje dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama važno, da se ne trebaju čuvati trajno, ali da svaki roditelj treba dobiti mapu s radovima svog djeteta.

2. DJEČJE LIKOVNO STVARALAŠTVO

Dječje likovno stvaralaštvo je sve što djeca stvaraju te način na koji neki uradak stvaraju, a motivirano je željom za otkrivanjem nečeg novog gdje se velika važnost pridaje originalnosti i kreativnosti. Pokretanje dječje motivacije uvelike ovisi o stavovima roditelja i odgojitelja, tj. o osobama s kojima provodi vrijeme. Motivacija se kod djece pokreće raznim razgovorima koji se mogu prilagoditi ideji likovnog rada. Igra se smatra jednim od najprimjerenijih oblika učenja i poticanja stvaralaštva (Herceg, i sur., 2010). Dijete nesvjesno zadovoljava svoju potrebu za stvaralaštvom u dobi kada bi mnogi pomislili da je to nemoguće (Balić Šimrak, 2010).

Dječji crtež je jedan od načina kako dijete „razgovara“ s nama. Dijete raznim oblicima likovnog izražavanja prikazuje sadržaje kojima se bavi u svojoj svijesti, no njima isto tako osnažuje svoje sposobnosti oblikovanja i stvaranja. Danas se dječji crtež smatra izuzetnom neverbalnom komunikacijom djeteta sa roditeljima, koji nam daje uvid u psihološki razvoj djeteta. Tako analizirajući dječje crteže pratimo njegov emocionalni i socijalni razvoj, koliko je dijete intelektualno sazrelo, ali i kako se odnosi prema okolini te njegov stav prema svijetu i slično. Kako je dječji crtež vrsta komunikacije između djeteta i odraslog, on u sebi sadrži likovni jezik koji ima svoje simbole, strukturu, funkciju i svoje značenje (Belamarić, 1986).

Dijete putem likovnog jezika prenosi događanja u svojoj svijesti jer ono zapaža svijet na drugačiji način nego odrasli. U početku likovnog izražavanja djetetova želja za spoznavanjem doživljenog nije namjerna i svjesna, ali s vremenom postaje tako da dijete jasno kaže što želi nacrtati. Tijekom razvoja djetetova likovnog izražavanja paralelno se odvija nekoliko procesa: razvoj psihomotorike ruke, šake i prstiju, spoznavanje okoline i stjecanje znanja o njoj te razvoj potreba i sposobnosti prikazivanja okoline (Jakubin i Grgurić, 1995). Dječji likovni rad spontani je proizvod simultane aktivnosti djetetovih očiju, ruku i mašte te nije nužno da odrasli moraju prepoznati što rad prikazuje. Svaki likovni rad djeteta predstavlja idejni i problemsko bogati kreativni izraz te mu omogućuje pronalaženje vlastitih kreativnih mogućnosti (Brešan, 2008).

3. LIKOVNA UMJETNOST DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Likovna umjetnost je grana umjetnosti koja kao oblik komuniciranja koristi likovni jezik, a osobama omogućava izražavanje ideja i emocija na poseban način. Naziva se još plastična i prostorna umjetnost. Likovna umjetnost se izražava oblicima kao što su crta, boja i volumen. Likovni jezik je urođena sposobnost izražavanja; tj. komuniciranja i oblikovanja. Tu sposobnost djeca ne preuzimaju, ne uče od društvene okoline, nego se ona razvija iz prirodnih potencijala dječjeg bića, u vidu spontane interakcije unutrašnjeg svijeta djeteta i njegove vanjske okoline (Belamarić, 1986). Dijete već od najranije dobi (8 mjeseci) „modelira“, opipava i istražuje mogućnost oblikovanja rukama, tj. gradi u prostoru elementima koji su mu pri ruci kao što su kockice, igračka, hrana.

Odgojitelj je stručno osposobljena osoba koja provodi odgojno obrazovni proces rada s djecom predškolske dobi, a uloga odgojitelja u dječjem vrtiću je višestruka. On je kreator, organizator i voditelj odgojno-obrazovnog procesa te je odgovoran za postignuća djece u svim razvojnim područjima. Planira i vrednuje odgojno-obrazovni rad u dogovorenim razdobljima, prikuplja, izrađuje i održava sredstva za rad s djecom te vodi brigu o estetskom i funkcionalnom uređenju prostora za izvođenje različitih aktivnosti (Herceg, Rončević i Karlavaris, 2010).

Poticanje kreativnog i kritičkog mišljenja od najranije dobi trebalo bi biti prioritet svake obrazovne institucije. Kreativnost je jedna od osobina darovitosti koja se prepoznaje kod likovno nadarenog djeteta, čija se potreba za kreativnim izražavanjem razvija u ranoj životnoj dobi, stoga je potrebno njegovati i usmjeravati od rane životne dobi. Dijete se u predškolskoj ustanovi intenzivno razvija i formira u društveno biće, tj. razvija i usavršava motoriku i govor, usvaja logičko mišljenje, higijenske i organizacijske navike, navike socijalnog ponašanja te iskustvo i znanje o životu i okolini.

3.1. Likovni odgoj u dječjem vrtiću

U dječjim vrtićima prevladavaju slobodne aktivnosti nad organiziranim i artikuliranim zanimanjima. U okviru slobodnih aktivnosti djeca se mogu uz ostale igre igrati i likovnim materijalima: crtati, slikati i modelirati (Bodulić, 1982). Likovni odgoj djece oslanja se na rezultate znanstvenih istraživanja o karakteristikama razvojne dobi djece. Stoga, odgojitelji uz programske sadržaje trebaju voditi brigu o psihološkim, sociološkim i pedagoškim karakteristikama djece određene dobi. Pri radu s djecom svaki odgojitelj bi morao poznavati nekoliko procesa sazrijevanja i učenja u razvitku dječjeg likovnog izražavanja:

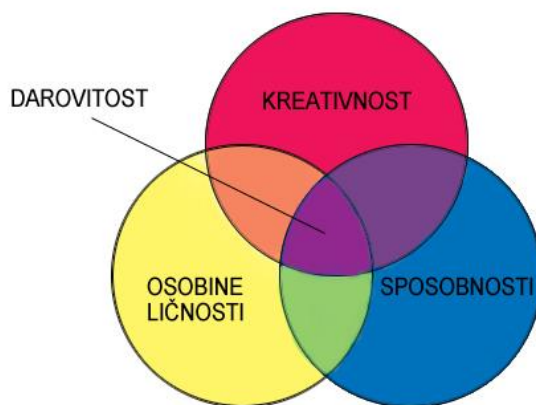
- Razvitak psihomotorike ruke, šake, prstiju i ovladavanje instrumentom rada (olovkom, kistom)
- Spoznavanje okoline i razvoj znanja o njoj
- Razvoj potreba i sposobnosti prikazivanja okoline i to od simbolizacije, preko prikazivanja onog što dijete „zna“ o okolini, pa do prikazivanja onoga što stvarno može vidjeti u okolini (Dječji vrtić Tratinčica. Likovni odgoj u školi. Pribavljeno sa: <http://www.vrtictratincica.zagreb.hr/default.aspx?id=68>).

Sva djeca prolaze kroz razne stupnjeve likovnog izražavanja što nije isto za svaku djecu. Svaki odgojitelj, osim procesa sazrijevanja treba dobro poznavati i faze razvoja djeteta u likovnom stvaralaštvu. U radu s djecom na području likovnog odgoja koriste se različite tehnike: crtačke (olovka, ugljen, kreda, crni tuš i štapići ili pero, drvene bojice, uljne paste), slikarske (tempera, tuš u boji, flomasteri, vodene bojice, boje za slikanje prstima, boje za svilu, akrilne boje) i kiparske (plastelin, glina, fimo masa, kolaž papir, slano tijesto, pijesak, glinamol). Svakako treba voditi računa da je tehnika koja se daje djeci za rad prikladna temi. Dijete svojim crtežom izražava svoju unutrašnju ili vanjsku stvarnost te raznim oblicima likovnog izražavanja prikazuje sadržaje kojima se bavi u svojoj svijesti. Crtež djeteta komunikacijsko je sredstvo koje djetetu služi kako bi neku svoju ideju približilo svijetu oko sebe, bilo to roditelju, odgojitelju ili nekoj drugoj odrasloj osobi (Balić Šimrak, 2010).

3.2. Nadarena djeca

Darovito dijete je ono koje hoće i može više, a u odnosu prema svojim vršnjacima puno toga čini prije, više, bolje i drugačije te imaju bolja postignuća od ostale djece. Darovitost se može iskazati u verbalno- lingvističkom, matematičko- logičkom, glazbeno- ritmičkom, tjelesno- kinestetičkom ili socijalno – interpersonalnom području. Neka djeca ipak pokazuju veći interes za crtanjem dok druga djeca manje, a neka su djeca ipak talentiranija od druge djece. Stoga, možemo reći da postoji niz faktora koji utječu na te individualne razlike kao što su nasljeđene predispozicije, osobine ličnosti, podrška roditelja i škole, itd. Crtački talent se uočava na uzrastu oko 11 godina što nam pokazuju dječji crteži poznatih umjetnika. Talentirana djeca su obično, ali ne i uvijek, natprosječne inteligencije i razvijenih kognitivnih sposobnosti jer prolaze ranu shematsku fazu crtanja i njihov je razvoj brži. Pokazuju volju i zanimanje za crtanje novih tema i isprobavanje različitih tehnika te pokazuju veću radoznalost u pogledu stvarnog izgleda objekta. Takva djeca obično imaju jako dobro i vizualno pamćenje. Djeca će iskoristiti svoje stvaralačke sposobnosti ako im se da sloboda da budu ono što jesu te da vide i razmišljaju na svoj način. Glavni preduvjet za poticanje kreativnog mišljenja je pustiti djecu da koriste svoju slobodu mišljenja i izražavanja.

Slika 1: Tajne darovite djece

Izvor: <http://www.istrazime.com/wp-content/uploads/2013/03/darovitost.jpg> (Datum pristupa: 22.8.2019.)

3.2.1. Izložbe dječjih likovnih radova

Prema Herceg, Rončević i Kalavaris (2010.) organiziranje dječjih izložbi provodi se već od kraja 19. stoljeća te su sve do danas ostale značajan kulturni događaj. Prije same organizacije likovne izložbe potrebno je ispuniti određene zahtjeve kao što su predviđeni prostor. U vrtićima se izložbe postavljaju u hodniku vrtićkog prostora ili u sobi dnevnog boravka. „Izložbe ne smiju biti pretrpane, već pregledane i jasne“ (Herceg, Rončević, Kalavaris, 2010).

Herceg, Rončević i Kalavaris (2010.) govore i o tome kako svaka izložba treba imati svoju svrhu i značenje, tj. svaka izložba treba imati svoj naziv, a ukoliko su potrebna i neka dodatna objašnjenja koja će promatraču lakše ukazivati na likovni problem. Razlikujemo općinske, regionalne, nacionalne izložbe te međunarodne. Vrsta izložbe ovisi o značajkama dječjih likovnih uradaka te sukladno s tim razlikujemo revijalne izložbe (iz svakog vrtića izlaže se podjednak broj dječjih uradaka), izložbe likovne kvalitete (najbolji dječji uratci koji su nagrađeni), tematske izložbe (prikazivanje određenog likovnog problema), izložbe znanstvenog obilježja (istraživanja ilustrirana dječjim likovnim uradcima) te izložbe metodičkog karaktera (na kojima se prikazuje dječji razvoj, njihov postupni proces stvaranja kroz primjenu različitih elemenata). Dječji likovni radovi se slažu prema dobi od najmlađe djece prema najstarijima, od vježbi do postignuća, prema području likovnog izražavanja što znači da se na jednom panou trebaju izlagati radovi djece slične dobi, slične problematike i tehnike.

Kod izlaganja radova postoje norme kojih se treba pridržavati:

- Dječji likovni radovi moraju biti postavljeni u visini promatračevih očiju
- Između likovnih radova treba postojati međusobna udaljenost kako bi se izbjeglo vizualno zasićenje
- Radovi se ne trebaju dodatno ukrašavati (okviri crteža i slika trebaju biti jednostavni)
- Primjerena rasvjeta
- Dječji likovni radovi moraju sadržavati ime i prezime djeteta, spol, dob, likovnu temu, likovnu tehniku te kratki opis rada, ime i prezime odgojitelja, dječji vrtić i mjesto.

4. KRITERIJI VREDNOVANJA I PRIKUPLJANJA DJEČJIH LIKOVNIH RADOVA

Dječji likovni radovi su likovno izražavanje djeteta koje je potrebno otkriti, razvijati, poticati i zaštititi jer djeca u svojim radovima izražavaju ono što znaju, vide i tako grade svoj vlastiti stil. Radovi učenika, gdje god se nalaze i bez obzira kako se čuvaju, imaju značenje dokumenta vremena, prostora i društva. Svi oni u većem ili manjem opsegu posjeduju osnovnu osobinu muzejskoga predmeta- muzealnost ili sposobnost da u jednoj realnosti budu dokumentom neke druge realnosti, da komuniciraju svoje vrijednosti. Rađeni su u različitim materijalima, različito su oblikovani, a tijekom vremena njihovo se značenje mijena. Kako se nalaze u prostorima škola, u zgradama koje nisu muzejske, već odgojno-obrazovne ustanove, treba ih zaštititi stvarajući od njih zbirke učeničkih radova pohranjene u za to određenim prostorima škola ili u knjižnicama. No, važno je shvatiti da učenički radovi mogu biti i didaktička sredstva u nastavi i u tom slučaju potrebno ih je posebno zaštititi. Osobito je važno dokumentacijom za njih osigurati odgovornost. Dokumentiranjem bilježimo informacije koje osiguravaju čuvanje, a pomažu pri predstavljanju i korištenju učeničkih radova (Brešan, 2010).

Kriteriji vrednovanja učeničkih radova su: formalni elementi i njihov međusoban odnos prema kadru, kreativnost i izraženost u rješavanju problema, vještina rada u materijalu, sugestivnost rukopisa, uvjerljivost u izrazu i postignuta cjelovitost. Prema Brešan (2012)., prikupljeni grafički listovi vrijedni su predmeti likovne baštine i dokumenti individualnih talenata, ali i dokazi dječjih likovnih aktivnosti u nastavnome predmetu Likovne kulture tijekom obrazovanja, školovanja u određenome vremenskom razdoblju. Zbog toga ih je potrebno odgovarajuće pohraniti u obliku zbirke slikarskih radova, zaštititi, dokumentirati, ali i učiniti pristupačnima i danjašnjim učenicima i široj javnosti.

5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVAČKOG RADA

5.1. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je utvrditi zastupljenost zbirke dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama te dobiti informacije kako postupaju dječji vrtići s najuspješnijim dječjim likovnim radovima.

5.2. Sudionici

U istraživanju su sudjelovale odgojiteljice iz četiri dječja vrtića na području Slavonskoga Broda. Ispitanici su bile odgojitelji i odgojiteljice dječjih vrtića: Potjeh, Pčelica, Radost i Maslačak.

5.3. Instrument

U provedenome istraživanju korišten je anketni upitnik.

5.4. Uzorak

Uzorak čini 30 odgojiteljice iz četiri dječja vrtića (DV Potjeh, DV Pčelica, DV Radost i DV Maslačak). Odgojiteljice su različite dobne skupine između 27 i 50 godina. Većina odgojiteljica ima završenu višu stručnu spremu.

5.5. Postupak provođenja istraživanja

U prvoj fazi istraživanja uspostavljen je kontakt i suradnja s četiri dječja vrtića u Slavonskome Brodu. Prije provođenja testiranja, ispitanicima je naglašena povjerljivost i anonimnost podataka. Provođenje anketnog upitnika trajalo je 10 minuta.

6. ZASTUPLJENOST ZBIRKI DJEČJIH LIKOVNIH RADOVA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA

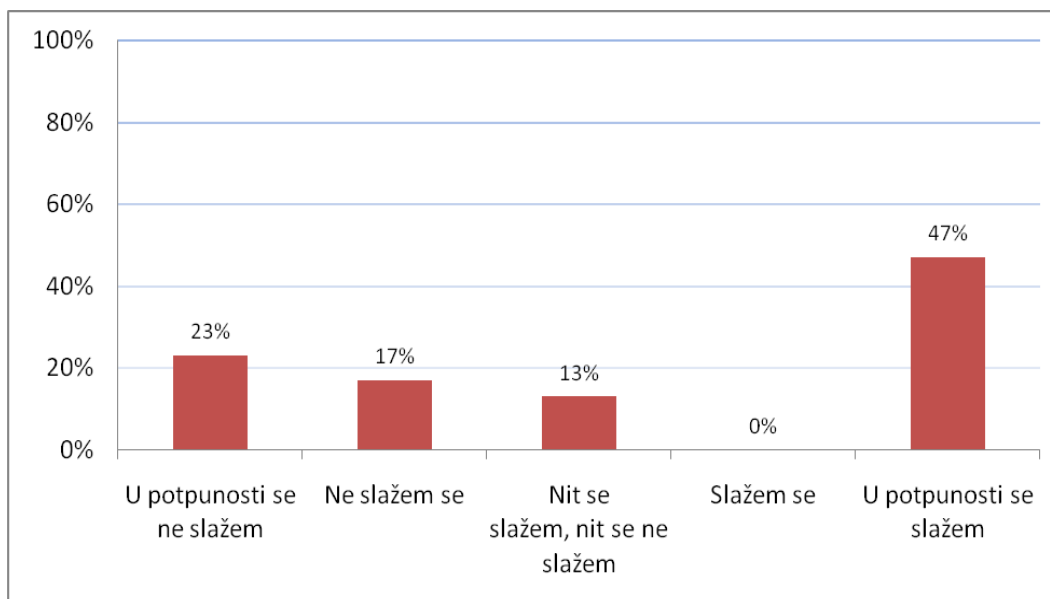
Nakon provedenog istraživanja u četiri dječja vrtića u Slavnskome Brodu dobila sam odgovor da dječji vrtići ne posjeduju zbirke dječjih likovnih radova te da se dječji radovi ne čuvaju trajno. No, svaki dječji vrtić ima svoj sistem rada. U dječjem vrtiću „Potjeh“ roditelji dostavljaju registrator gdje će se čuvati dječji likovni radovi. Ostatak dječjih radova nalazi se na panou vrtića te u svakoj prostoriji svih dobnih skupina. U dječjem vrtiću „Pčelica“ radovi se također svakodnevno daju roditeljima. Ostali najbolji radoci izloženi su na panou, no ne čuvaju se trajno nego se šalju roditeljima prije promjene panoa. U dječjem vrtiću „Radost“ dječji likovni radovi čuvaju se u mapama te se daju roditeljima 2x godišnje. Najbolji radovi su izloženi na panou vrtića. U dječjem vrtiću „Maslačak“ dječji radovi se čuvaju te se daju roditeljima na kraju vrtićke godine.

Tijekom istraživanja posjetila sam Državni arhiv u Slavnskome Brodu kako bih dobila dodatne informacije vezane za zastupljenost zbirki likovnih radova u dječjim vrtićima. Dječji likovni radovi predškolske dobi dosada se nisu čuvali, ali u skoroj budućnosti imaju u planu da bi se mogli čuvati samo najbolji dječji likovni radovi.

Promišljeno i sustavno prikupljanje radova učenika, proisteklo iz svijesti o njihovoj vrijednosti kao autorskome fenomenu i dokumentu vremena i povijesnog naslijeđa, zapravo još uvijek ne postoji u našim školama. Upravo zato, pravih zbirki učeničkih radova nema, a velik dio sačuvanih radova nije odgovarajuće pohranjen, a još manje obrađen i pristupačan korisnicima (Brešan, 2010).

6.1. Rezultati

Slika 2: Rezultati istraživanja čuvanja mape dječjih likovnih radova

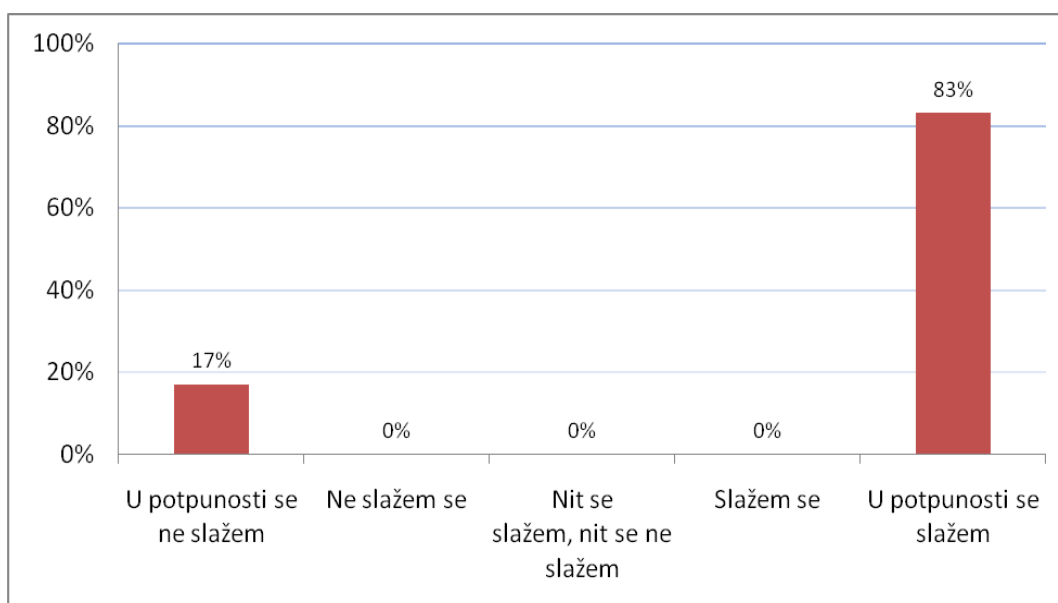

Tvrđnja 1: Čuvanje mape dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama je izuzetno važno.

Kao što se vidi iz slike 2, rezultati istraživanja pokazuju da je 23% ispitanika odgovorilo da se ne slaže u potpunosti s tvrdnjom da je čuvanje mape dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama važno, 17% ispitanika odgovorilo je da se ne slaže, 13 % ispitanika dalo je odgovor: „Nit se slažem, nit se ne slažem“, dok je 47% ispitanika izjavilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom. Iz analize ovih rezultata vidljivo je da četvrtina ispitanika smatra da čuvanje radova u predškolskim ustanovama nije bitno. Tako visoki postotak može djelovati zabrinjavajuće. Mislim da je skučenost prostora za rad i boravak, te skladištenje dječjih likovnih radova tijekom vremena samo jedan od razloga zašto je tako. Međutim, smatram da je čuvanje dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama izuzetno važno kako bi se u najranijoj dobi prepoznala dječja kreativnost i nadarenost te tako potaknula ostala djeca na samostalno likovno izražavanje.

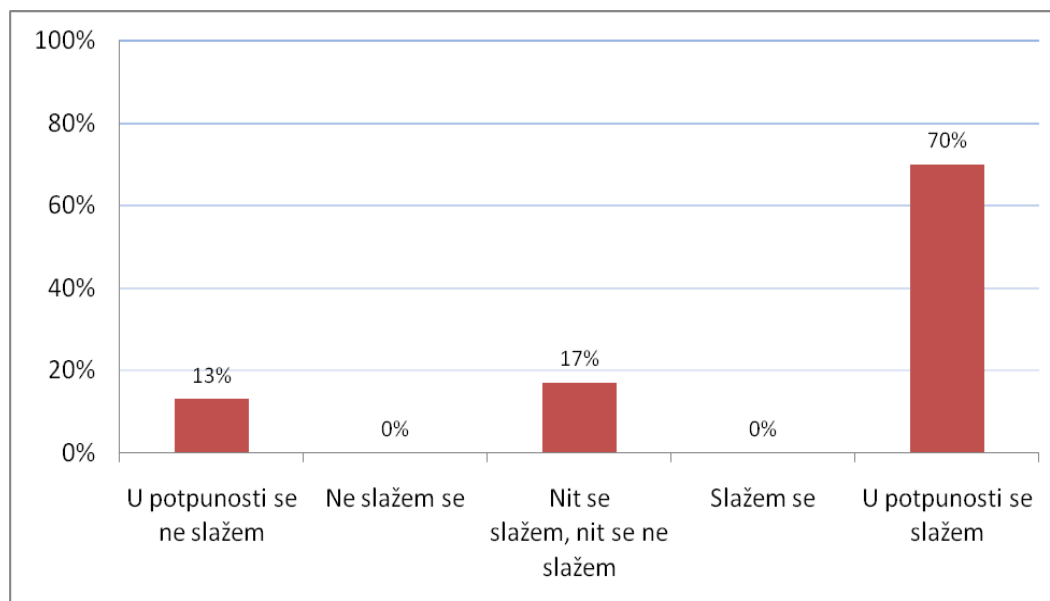
Slika 3: Rezultati istraživanja pohrane dječjih likovnih radova

Tvrđnja 2: Roditelji trebaju dobiti mapu s radovima svog djeteta.

Kao što se vidi iz slike 3, rezultati istraživanja pokazuju da je 17% ispitanika odgovorilo da se ne slaže u potpunosti s tvrdnjom da roditelji trebaju dobiti mapu s radovima svog djeteta, a 83% ispitanika je odgovorilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom. Iz ovih rezultata je vidljivo da veliki postotak odgojitelja smatra da roditelji trebaju dobiti mapu sa likovnim radovima svoga djeteta. Zaključujem iz rezultata da odgojitelji čuvaju radove u mapama djece i daju ih roditeljima. Osobno smatram da bi svaki roditelj trebao dobiti mapu s radovima svog djeteta kako bi mogao pratiti njegov napredak u likovnom svijetu.

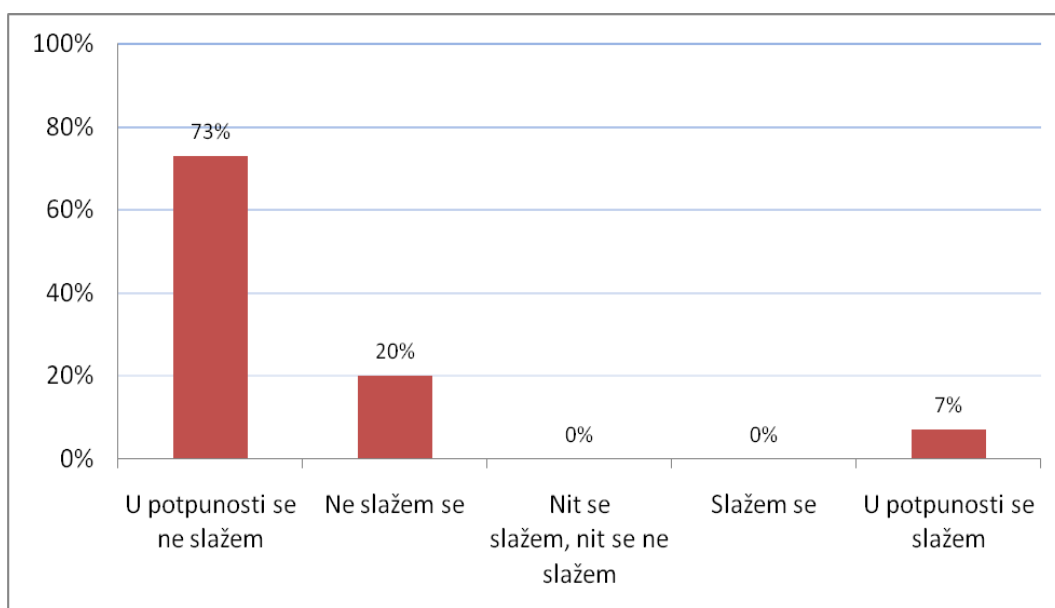
Slika 4: Rezultati istraživanja dječjih likovnih radova izloženih na panou vrtića

Tvrđnja 3: Dječji likovni radovi trebaju biti izloženi na panou vrtića kojeg pohađaju.

Kao što se vidi iz slike 4, rezultati istraživanja pokazuju da je 13% ispitanika odgovorilo da se ne slaže u potpunosti s tvrdnjom da dječji likovni radovi trebaju biti izloženi na panou vrtića kojeg pohađaju, 17 % ispitanika dalo je odgovor: „Nit se slažem, nit se ne slažem“, dok je 70% ispitanika odgovorilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom. Mislim da dječji likovni radovi trebaju biti izloženi na panou vrtića kojeg djeca pohađaju. Osim najkreativnijih radova, bitno je da rad svakog djeteta bude zastupljen na panoima, kako se niti jedno od njih ne bi osjećalo manje vrijedno niti bi imalo osjećaj nedostižnosti takvog cilja.

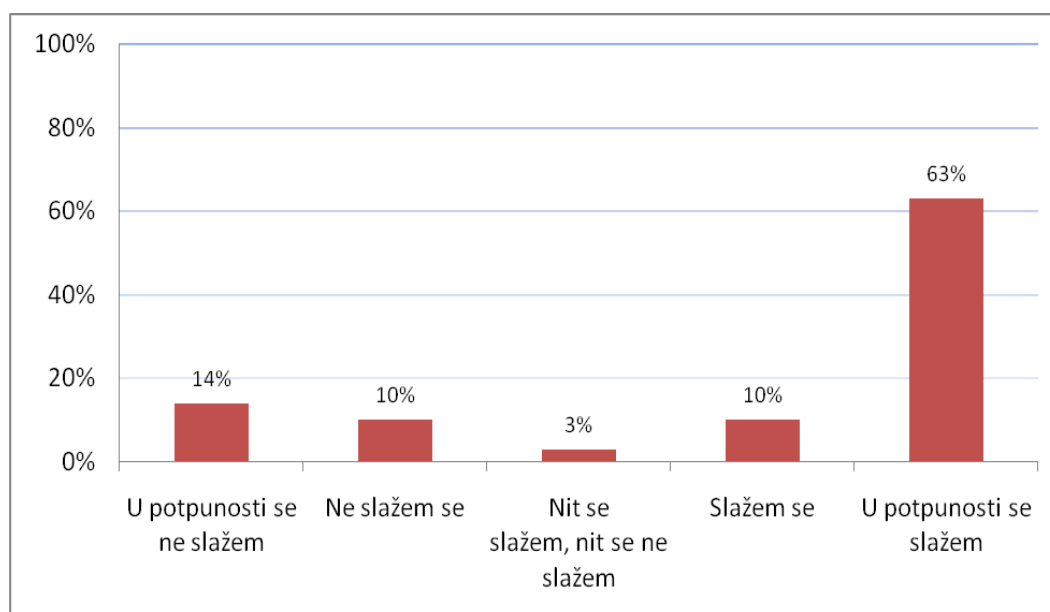
Slika 5: Rezultati istraživanja pohrane najuspješnijih dječjih radova

Tvrđnja 4: Najuspješniji dječji radovi u predškolskim ustanovama trebaju se čuvati trajno.

Kao što se vidi iz slike 5, rezultati istraživanja pokazuju da je 73% ispitanika odgovorilo da se ne slaže u potpunosti s tvrdnjom da se dječji radovi u predškolskim ustanovama trebaju čuvati trajno, 20% ispitanika odgovorilo je da se ne slaže, dok je 7% ispitanika je odgovorilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom. Iz analize ovih rezultata uočavam da gotovo tri četvrtine ispitanika smatra nepotrebnim trajno čuvanje najuspješnijih dječjih radova u predškolskim ustanovama, što osobno, kao buduća odgojiteljica smatram poražavajućim. Najuspješniji dječji radovi trebali bi se čuvati trajno kako bi se ostalim generacijama pokazala likovna kreativnost i nadarenost.

Slika 6: Rezultati istraživanja najuspješnijih dječjih radova prezentiranih u javnosti

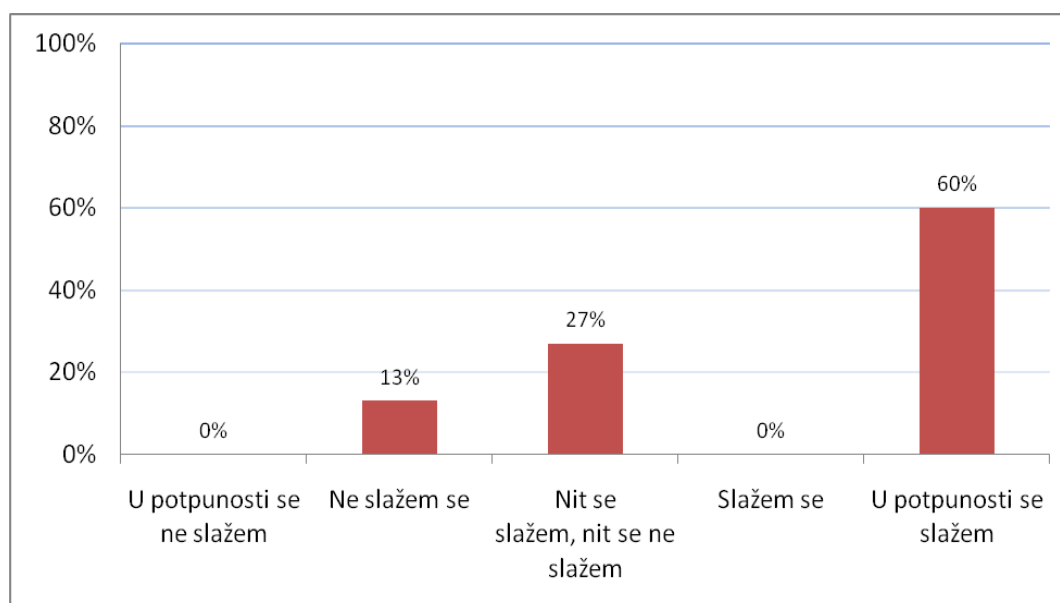

Tvrđnja 5: Najuspješniji dječji likovni radovi trebaju se prezentirati u javnosti na internetskoj stranici vrtića ili putem organiziranih izložbi dječjih likovnih radova na razini grada.

Kao što se vidi iz slike 6, rezultati istraživanja pokazuju da je 14% ispitanika odgovorilo da se ne slaže u potpunosti s tvrdnjom da se najuspješniji dječji likovni radovi trebaju prezentirati u javnosti na internetskoj stranici vrtića ili putem organiziranih izložbi dječjih likovnih radova na razini grada, 10% ispitanika odgovorilo je da se ne slaže, 3 % ispitanika dalo je odgovor: „Nit se slažem, nit se ne slažem“, 10 % ispitanika odgovorilo je da se slaže s tvrdnjom, dok je 63% ispitanika izjavilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom.

Iz analize ovih rezultata je vidljivo da više od polovine ispitanika smatra kako najuspješnije dječje likovne radove treba prezentirati javnosti na internetskoj stranici vrtića ili putem organiziranih izložbi dječjih likovnih radova na razini grada. U usporedbi sa mišljenjem koje je prevladalo u prethodnom pitanju da najuspješnije radove ne treba trajno čuvati uočavam nedosljednost u stavovima odgojitelja. Smatram da je važno najuspješnije dječje likovne radove prezentirati u javnosti i internetskoj stranici vrtića jednako kao i trajno ih sačuvati u arhivi, kako bi dječja sposobnost crtanja, domišljatost i kreativnost u tim radovima mogla potaknuti generacije djece koja dolaze na uspješnije likovno izražavanje.

Slika 7: Rezultati istraživanja zastupljenosti zbirki dječjih likovnih radova

Tvrđnja 6: Trebalo bi više poraditi na zastupljenosti zbirki dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama.

Kao što se vidi iz slike 7, rezultati istraživanja pokazuju da je 13% ispitanika odgovorilo da se ne slaže s tvrdnjom da bi trebalo više poraditi na zastupljenosti zbirki dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama, 27% ispitanika dalo je odgovor: „Nit se slažem, nit se ne slažem“, a 60% ispitanika je izjavilo da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom.

Analizom rezultata uočava se da gotovo dvije trećine smatra da bi trebalo više poraditi na zastupljenosti zbirki dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama. Ovaj rezultat upućuje na zaključak da odgojiteljice u dječjim vrtićima uočavaju važnost i potrebu zastupljenosti zbirki dječjih likovnih radova iako je u tvrdnji 5. prevladalo mišljenje da najuspješnije radove ne treba čuvati trajno. Ovakvu nedosljednost u stavovima objašnjavam nerazumijevanjem kako i na koji način je moguće radove predškolske djece arhivirati u tematskim, godišnjim ili generacijskim zbirkama i tako ih sačuvati. Jedan od mogućih načina koji ne zahtijeva prostor, a vrijeme u kojemu živimo i informatička pismenost sve većeg broja odgojitelja je čuvanje dječjih radova u informatičkom obliku na CD-ima, USB-ima, na diskovima i web stranicama. Smatram da bi radi ovih mogućnosti i uz minimalan trud odgojitelja zastupljenost zbirki dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama trebala biti znatno veća.

II. Opisni dio anketnog upitnika

1. Zašto smatrate da je čuvanje dječjih likovnih radova važno/ nije važno?

Većina ispitanika odgovorila je da je čuvanje dječjih likovnih radova važno kako bi se prepoznala likovna nadarenost kod djeteta.

Odgovori većine ispitanika, a to su odgojitelji, su bili neočekivani, bar što se objašnjenja tiče. Očekivala sam da će istaknuti važnost čuvanja jer su to prvi likovni uradci djece, što je važno za dječji emocionalni, psihički i estetski razvoj, a manje kako bi se prepoznala likovna nadarenost djece.

2. Navedite koji kriteriji bi se trebali određivati da dječji rad uđe u zbirku dječjih likovnih radova.

Odgovori: kreativnost, domišljatost, sposobnost, lijepo crtanje, crtački talent, umjetnost,...

Odgovori su očekivani, ali kratki bez objašnjenja i nejasni.

3. Navedite prednosti i nedostatke trajnog čuvanja uspješnih dječjih radova u predškolskim ustanovama.

Većina ispitanika pod prednostima smatra da se crtački talent može pokazati ostalim generacijama i da dijete koje je naslikalo taj rad može pogledati nakon dosta godina.

Većina ispitanika pod nedostacima smatra da čuvanje dječjih likovnih radova samo bespotrebno zauzima prostor i skuplja prašinu.

Očekivani odgovori potvrđuju da većina odgojitelja razmišlja o mogućem zauzimanju prostora i na skladištenje kao problem. Vjerujem da je ovdje više problem voljnosti i neuviđanja mogućnosti.

4. Što Vi činite s dječjim likovnim radovima?

Svi ispitanici su odgovorili da dječje likovne radove daju roditeljima.

Ispitanici su odgovorili očekivano da dječje likovne radove daju roditeljima. Odgojitelji su mišljenja da su roditelji oni koji radove trebaju čuvati.

7. ZAKLJUČAK

Dječje likovno stvaralaštvo je sve što djeca stvaraju, a dijete ga smatra jednim oblikom svoje igre. Važno je poticati djetetovo izražavanje i njegovo viđenje svijeta koji ga okružuje bez kritika i ispravljanja jer djeca uživaju u istraživanju svoje okoline. Upravo su odgojitelji osobe koje su odgovorne za postignuća djece u svim razvojnim područjima pa tako i u području likovne kulture.

Nakon provedenog istraživanja putem anketnog upitnika u četiri dječja vrtića, nakon pregledanih dječjih radova, zaključila sam da djeca posjeduju crtački talent već od najranije dobi, samo je potrebna prava osoba koja bi to prepoznala i usmjerila ih na pravi put. Djeca crtaju rado na poticaj ili bez njega na način da nas odrasle puštaju u svoj svijet. To me je potaklo na razmišljanje koliko je važna uloga odgojitelja u tome procesu, njegova podrška i poticaj, odnos prema likovnom izražavanju svakoga djeteta te sposobnost da prepozna i izdvoji najuspješnije radove. Iako su rezultati istraživanja pokazali da odgojitelji čuvaju dječje radove u mapama, mape na nivou ustanova su rijetke. Smatram da bi takve mape, kao zbirke najuspješnijih radova mogle poslužiti kao dobar materijal za analizu i poticaj u radu novim generacijama odgojitelja.

Najuspješniji dječji likovni radovi trebali bi se arhivirati i čuvati trajno jer upravo su zbirke dječjih likovnih radova te koje predstavljaju skup svih dječjih ideja, kreativnosti i mašte. One bi trebale biti dostupne svima i više se prezentirati u javnosti kako bi ostale generacije prepoznale likovnu nadarenost kod djece.

Literatura:

Knjige:

1. Belamarić, D. (1986). Dijete i oblik. Zagreb: Školska knjiga.
2. Bodulić, V. (1982). Umjetnički i dječji crtež, Priručnik za odgajatelje i nastavnike. Zagreb: Školska knjiga.
3. Brešan, D. (2012). Komunikacija i zaštita dječjih likovnih radova u školi. Osijek: Sveučilište J.J. Strossmayera, Učiteljski fakultet u Osijeku.
4. Herceg, I., Rončević, A., Karlavaris, B. (2010). Metodika likovne kulture djece rane i predškolske dobi. Zagreb: Alfa.
5. Varljen Herceg, L., Karlavaris, B., Rončević, A. (2010). Metodika likovne kulture djece rane i predškolske dobi. Zagreb: Alfa.

Časopisi:

1. Balić, Šimrak, A. (2010). Predškolsko dijete i likovna umjetnost. Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima. Pribavljeno 15.3.2019., sa: <http://hrcak.srce.hr/124737>

Prilozi:

Anketa za odgojitelje

Poštovani odgojitelji,

za potrebe izrade završnoga rada iz kolegija *Likovna kultura u integriranom kurikulumu* potrebni su mi vaši odgovori te Vas ovim putem molim za suradnju. Svrha ovog anketnog upitnika je utvrditi zastupljenost zbirke dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama. Molim da odgovorite na sva postavljena pitanja kako bi vaši odgovori mogli biti statistički obrađeni. Anketni upitnik je anonimn.

Unaprijed zahvaljujem na suradnji!

I. OPĆI PODACI:

Molim Vas da zaokružite jedan od ponuđenih odgovora kod svake tvrdnje upitnika.

Ispitanik: a) odgojiteljica

b) odgojitelj

Dob: ____ (molim brojkom upisati na crtu)

Vrsta zaposlenja: a) stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa

b) na određeno; zamjena

c) stalni radni odnos

Radni staž: a) manje od 5 godina

b) od 5-10 godina

c) 10-15 godina

d) iznad 15 godina

Ovaj dio upitnika odnosi se na važnost čuvanja *uspješnih* dječjih likovnih radova djece.

II. Odredite vrijednost na osnovu brojčanih vrijednosti (1.- u potpunosti se ne slažem, 2. – ne slažem se, 3. nit se slažem, nit se ne slažem, 4 slažem se, 5. – u potpunosti se slažem)

	TVRDNJE	RAZINE SUGLASNOSTI				
		1	2	3	4	5
1.	Čuvanje mapе dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama je izuzetno važno.					
2.	Roditelji trebaju dobiti mapu s radovima svog djeteta.					
3.	Dječji likovni radovi trebaju biti izloženi na panou vrtićа kojeg pohađaju.					
4.	Najuspješniji dječji radovi u predškolskim ustanovama trebaju se čuvati trajno.					
5.	Najuspješniji dječji likovni radovi trebaju se prezentirati u javnosti na internetskoj stranici vrtićа ili putem organiziranih izložbi dječjih likovnih radova na razini grada.					
6.	Trebalo bi više poraditi na zastupljenosti zbirki dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama.					

III. Molim Vas da svoje odgovore upišete na crtu.

1. Zašto smatrate da je čuvanje dječjih likovnih radova važno/ nije važno?

---

2. Navedite koji kriteriji bi se trebali određivati da dječji rad uđe u zbirku dječjih likovnih radova.

---

3. Navedite prednosti i nedostatke trajnog čuvanja uspješnih dječjih radova u predškolskim ustanovama.

Prednosti:

Nedostaci:

---

4. Što Vi činite s dječjim likovnim radovima?

IZJAVA

Ja, Marija Sudarević, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor diplomskog rada pod naslovom „Zastupljenost zbirki dječjih likovnih radova u predškolskim ustanovama“, da ga nisam u cijelosti prepisala te da u navedenom radu nisu, na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja), korišteni dijelovi tuđih radova.

Potpis:
